

Open Vensters 12

**Rondzendbrief van de Familia
Augustiniana**

OPEN VENSTERS

Rondzendbrief van de Augustijnse Familia-groepen in Nederland

REDACTIE: Wim Sleddens OSA
Graafseweg 276, 6532 ZV Nijmegen
wsleddens@freeler.nl of wsleddens@aug.org

Eric Luijten
Heeskesacker 2102, 6546 JT Nijmegen
eric@luijten.doge.nl

Bettineke van der Werf
Wedesteinbroek 1406, 6546 RN Nijmegen
e.van.der.werf@hccnet.nl

Aanspreekpunten familia i.v.m. Open Vensters:

Karel Peijnenborg	Familia Boskapel
Luc Habets	Familia Eindhoven
Jan van Swam	Familia Lindenholt
Jan van Dril OSA	Augustinusleesgroep Utrecht
Hedy de Groot	Werkhoven

Aanvraag toezending Open Vensters:

Bettineke van der Werf

VOLGENDE NUMMER: eind december 2003
SLUITING KOPIJ: 7 december 2003

INHOUD:

COLOPHON

INLEIDING REDACTIE

AUGUSTINUS ZEGT

BOEKPRESENTATIE

Op weg met Augustinus

UIT DE FAMILIA-GROEPEN

Familia Eindhoven

Familia Boskapel

Familia Lindenholt

Werkhoven

PERSOONLIJKE BIJDRAGE

Erfurt

NIEUWS UIT ROME

AUGUSTINUSFEEST 28 AUGUSTUS

BESTUUR FAN

TERUGKIJKEN

Internationale jongerenbijeenkomst

Lezing Paul van Geest

VERDER NIEUWS

Lezingen Boskapel

Studiedagen

AJT 2004

Websites Augustijnen

Vieringen

Augustijnse agenda

Augustinus in meditatie, raam in Erfurt.

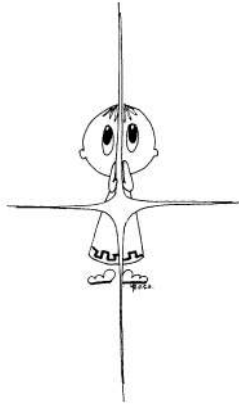
INLEIDING:

Voor u ligt het twaalfde nummer van Open Vensters, hierin o.a. een terugblik op het Augustinusfeest, en een verslag van de jongerenbijeenkomst in Spanje.

In dit nummer vindt u ook het verslag van de eerste vergadering van het bestuur van de Familia Augustiniana Nederland. Wij wensen u veel genoegen bij het lezen van de Rondzendbrief.

Wim Sleddens, Eric Luijten, Bettineke van der Werf.

AUGUSTINUS ZEGT ..

*Er zijn vele mensen
en slechts één mens;
veel mensen en slechts één Christus.
Samen met hun hoofd
dat naar de hemel is opgestegen
vormen de christenen de ene Christus.
Dus niet zo dat Hij één is en wij velen.
In Hem, de ene, worden wij,
met hoevelen we ook zijn,
één werkelijkheid.
En dit is de ene mens die werkelijk bestaat;
Christus, Hoofd én lichaam.*

Enarratio over Psalm 127,3

BOEKPRESENTATIE

Op weg met Augustinus. Augustijnse leken gemeenschappen - spiritualiteit en organisatie

Een paar maanden geleden ontmoette ik een Filipijnse vrouw, die aan het hoofd stond van een lekenorganisatie binnen de kerk. Ze vertelde me over de kerk in Azië. In de meeste landen is de katholieke kerk maar klein en is het voor de gelovigen niet eenvoudig als christen te leven. Toch bleek me uit de verhalen dat de kerk in Azië vitaal is. Ik kwam vooral onder de indruk van het vele werk dat (zeker op de Filipijnen) door leken wordt gedaan. De vrouw zei me dat een van haar grootste zorgen voor de toekomst van de kerk de verhouding priesters - leken was. Naar haar idee werd het christelijk leven teveel geassocieerd met het celibataire priesterlijke of religieuze leven. In samenlevingen waar de grote meerderheid van de mensen tot andere godsdiensten behoort (die volgens haar een minder groot onderscheid kennen tussen geestelijken en leken) was het volgens haar van het grootste belang duidelijk te maken dat leken even goed een christelijk

leven kunnen leiden als priesters en dat ze in dat christelijk leven één gemeenschap vormen, gekenmerkt door openheid en een gewone menselijke hartelijkheid.

Iemand als kardinaal Danneels vraagt regelmatig aandacht voor de plaats van de leek in de kerk, ik meen dat hij onlangs het vraagstuk van de verhouding tussen leken en gewijden één van de grote uitdagingen voor de kerk in de komende tijd noemde. Nu heeft de leek op en na het Tweede Vaticaans Concilie diverse malen op de agenda van de wereldkerk gestaan. In 1987 werd zelfs een bijzondere Bisschoppensynode aan de leek gewijd die leidde tot de apostolische adhortatie *Christifideles laici*. Toch blijkt het in de praktijk niet gemakkelijk ingesleten gewoonten te veranderen.

Verschillende religieuze ordes hebben de afgelopen jaren aandacht geschonken aan de plaats van de leek. Ook de Augustijnen hebben al jaren aandacht voor de plaats van de leek in het geheel van de kerkelijke gemeenschap. Zo verschenen in 1980 de Leefregel en Algemene Statuten voor Leken-Augustijnen en werden regelmatig internationale ontmoetingen georganiseerd. In diverse landen bestaan Augustijnse lekenbewegingen. En 2001 werd het boekje *Op weg met Augustinus* goedgekeurd dat een handleiding wil zijn voor Augustijnse leken gemeenschappen. Dit boekje is nu in het Nederlands vertaald door Wim Sleddens. Onlangs stelde Martijn Schrama het in Eindhoven voor op de feestdag van Augustinus.

Het is een mooi boekje geworden, vooral door de uitgebreide aandacht voor de spiritualiteit van de kerk als gemeenschap. Hier vinden de schrijvers ook gemakkelijk aansluiting bij Augustinus zelf. De spiritualiteit van het boekje zelf is gericht op de persoon van Christus. Het door Augustinus vaak gebruikte beeld van de Christus totus wordt uitgewerkt samen met andere beelden die een basis hebben in de

Schrift en de geschriften van Augustinus. Het boekje laat zien dat de kerkvader ook voor een doordenking van de plaats van de leek in de kerk vandaag inspiratie biedt. Nadruk daarbij ligt op de kerk als gemeenschap, dat maakt het boekje juist voor leken gemeenschappen interessant. De verbinding die in het boekje gelegd wordt tussen de beelden uit de Schrift en Augustinus en spiritualiteit doet fris aan, een zekere nuchterheid gaat hand in hand met gelovige bezinning. Thema's die daarbij aan de orde komen zijn de levensweg als zoektocht, gebed, bekering. Als vraag blijft bij mij wel de vraag staan naar de praktische invulling van een en ander. Maar dat is misschien iets wat beter per land of gebied bekeken kan worden.

Het tweede deel van Op weg met Augustinus komt wel de praktische organisatie van Augustijnse leken gemeenschappen aan de orde. Het is wellicht voor de leken groepen (of een aantal deelnemers daaraan) in ons land interessant om met een paar Augustijnen samen het boekje te lezen en te overwegen wat het voor vrucht kan hebben in ons land en hoe de inspiratie die van het boekje uitgaat vertaald kan worden in praktische modellen.

Utrecht, Diederik Wienen

Op weg met Augustinus kost €6,70.

Meer informatie vindt u in Open Vensters 11 of in OSA INTERactief januari/maart 2003

FAMILIA-GROEPEN

Familia Augustiniana Eindhoven

 e laatste bijeenkomst van de Eindhovense Familia was op 6 juni j.l. Vrijdag 5 september, zagen we elkaar na de vakantie weer voor het eerst. Dat betekent dat er vanuit de Eindhovense Familia weinig nieuws te melden is.

Luc Habets

FAMILIA AUGUSTINIANA BOSKAPEL

ndanks de (heerlijke) zomerperiode, waarin meestal activiteiten op een laag pitje staan, is onze Familiagroep deze periode enkele keren bij elkaar geweest en dit keer niet alleen voor de gebruikelijke woensdagavondbijeenkomsten. Omdat het afgelopen jaar enkele leden de groep hebben verlaten, zijn we op een zaterdag bij elkaar geweest om stil te staan wat wij als Familiagroep willen, en hoe we naar de toekomst kijken. Kijkend naar de tekst die de Familiagroep in 2002 tijdens het kapittel van de orde heeft uitgesproken, kwam naar voren dat er toch een verlangen bestaat naar een grotere betrokkenheid met het convent en er minder een 'zij en wij denken' zou gaan bestaan. In de wandelgangen werd dit ook al door sommige conventsleden geuit. Na een verkennende bijeenkomst in augustus met conventsleden en Familialeden is afgesproken dat ieder een wensenlijstje maakt, op welke wijze deze grotere betrokkenheid naar elkaar gestalte zou kunnen krijgen. Hier gaan we begin oktober weer met elkaar over praten en zullen we waarschijnlijk tot concrete afspraken komen. Buiten deze extra bijeenkomsten zijn we ook gezellig samen een dagje naar Leuven geweest. We zouden namelijk het boek 'Preken over de eerste brief van Johannes' op de woensdagavond -bijeenkomsten gaan lezen, maar alleen Joost had dit boek pas in zijn bezit. Een prima reden om ze dan maar zelf even in Heverlee te gaan halen. Iedereen was enthousiast over het voorstel en werd het een erg gastvrij onthaal. Na een kopje koffie werd ons door pater Bruning eerst iets verteld over de Belgische Provincie en het gebeuren in Heverlee. Opvallend was dat, ondanks dat de Belgische Provincie in aantal kleiner is dan in Nederland, zij geen Augustijnse Familia kennen zoals wij, enkel een 'vriendenkring'. Wellicht iets om nog eens in federatief verband over na te denken!

Na een heerlijk Belgisch gastmaal kregen we een ontmoeting met pater van Bavel, waar we enerzijds een toelichting kregen op het boek dat we gaan lezen en anderzijds kregen we zeer ruimschoots de tijd al

onze vragen te stellen. Na de rondleiding door het Augustijns Historisch Instituut en als afscheid een glas augustijner bier zijn we nog even de stad Leuven gaan verkennen. Ik denk dat ik ook wel namens de andere 6 mag zeggen dat het een erg geslaagde dag is geweest. Nu ieder het boek in zijn bezit heeft starten we onze woensdagavond-bijeenkomsten weer zoals gewoonlijk. Na een jaar als aspirant-lid te zijn geweest zal ik, in september binnen de groep mijn betrokkenheid uitspreken, ontvang ik het bewuste osa-speldje en hoop ik in de toekomst verder een bijdrage te leveren aan de ontwikkelingen binnen de Familia Augustiniana.

Omdat we binnen de Familia ook hadden afgesproken zoveel mogelijk taken over de verschillende personen te spreiden, om zo het draagvlak binnen de groep te vergroten, heb ik dit keer het stukje voor Open Vensters geschreven.

Ik hoop dat alle leden van de Familia Augustiniana Nederland na een welgenoten vakantie weer met enthousiasme het nieuwe (werk)jaar beginnen en dat we ook dit jaar elkaar weer enkele keren mogen ontmoeten.

Annemieke Pacilly

Bijeenkomsten: Boskapel, elke derde woensdag van de maand

FAMILIA AUGUSTINIANA LINDENHOLT

De parochie Lindenholt in Nijmegen vierde op zondag 31 augustus in

de Eucharistie ook de gedachtenis van Augustinus. Leden van de Familia hadden de liturgie voorbereid en zongen in het gelegenheidskoor. De Schriftlezingen waren uit het 4e hoofdstuk Deuteronomium en het 7e hoofdstuk uit het Marcusevangelie. Over Mozes die de Joden voorschriften als leefregel meegaf toen ze het hun ooit beloofde land in bezit gingen nemen en over Jezus die reageert op het verwijt dat enkele leerlingen van hem de reinheidswetten overtraden door hun handen niet te wassen vóór het eten. Over de aanwijzingen van Mozes voor een leven dat een weg van God met de mensen is. Over Jezus die er aan herinnert dat tradities van mensen los kunnen raken van de geest waarin de aanwijzingen van Mozes over God spreken. De overweging bij deze teksten uit het Oude en het Nieuwe Testament richtte de aandacht op Mozes en Jezus en op mensen die zoeken naar een richting in hun leven, die zich afvragen wat het allerbelangrijkste is en hoe het is met God en met hun eigen leven. Mozes wil de mensen met wie hij lief en leed onderweg in de woestijn gedeeld had een leefregel meegeven die er aan herinnert dat God een bondgenoot is. Jezus geeft zijn leven voor de wet, de levensregel die Gods liefde ademt. Generaties mensen hebben in Jezus' geest hun leven willen afstemmen op de tijd dat uiteindelijk ieder mensenkind telt en de wereld iedereen onderdak biedt, en dus niet meedoen met de race naar meer macht en bezit, en dus wel tijd en oog en hart hebben voor wie niet mee kan of afgeschreven is. Deze overweging werd afgesloten met woorden van Augustinus over genade en wet die hij op latere leeftijd schreef als commentaar bij psalm 118/119. Ooit had hij zich na een lange weg van zoeken en innerlijke tweestrijd over kunnen geven aan het vertrouwen dat God hem zoekt en ziet en zijn hart in vuur en vlam zet. En sindsdien heeft hij zich in zijn leven, in zijn werk, in zijn preken en geschriften, in het formuleren van een leefregel voor religieuze gemeenschappen laten leiden door zijn geloof in God. "Ons hart naar God gekeerd hebben is tegelijk een gave van God en het werk van onze wil", zegt hij in een preek. "De mens doet het goede niet omdat hij er toe gedwongen wordt of omdat het geboden is; hij zal het doen omdat hij het graag doet en met liefde, kortom omdat hij er vreugde in vindt. Die vreugde

is evenzeer een gave van God". (zie: Aurelius Augustinus, Commentaar op psalm 118/119 T.J. van Bavel o.s.a., Baarn/Antwerpe p.10) Vreugde om het goede te doen: geschenk van God, houvast en zin in een mensenleven. Met Augustinus' eigen woorden (preek 158,7,7):

*"Laat ieder in zijn eigen hart kijken
en zichzelf op de weegschaal leggen,
laat ieder al zijn daden onderzoeken
en al zijn goede werken die hij met liefde verricht,
niet in de verwachting van een tijdelijke beloning
maar in de verwachting van Gods belofte
in de verwachting van zijn Gelaat.
Want wat God ons ook belooft,
zonder Hem heeft het geen waarde.
Als Hij zichzelf niet aan mij beloofde,
zou God mijn verlangen niet stillen".*

Gerard van Hoof

Bijeenkomsten: Lindenholt, elke eerste dinsdag van de maand

FAMILIA AUGUSTINIANA UTRECHT

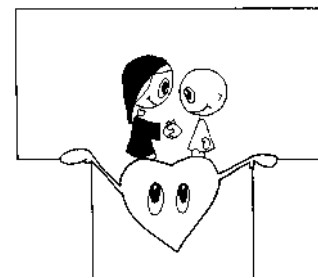

asella is de naam van het nieuwe project van de Zusters Augustinessen van Sint Monica, dat in oktober 2001 is gestart. In dit project wordt aan vrouwen (niet-kloosterlingen) tussen de 20 en de 45 jaar de mogelijkheid geboden om tijdelijk het leven en werk te delen met de zusters. Het leven bestaat naast de activiteiten rondom Meisjesstad, ook uit samen bidden, samen praten en samen eten. Door het samen zijn ontstaat er een uitwisseling van manieren van denken en leven tussen twee werelden. In de leefgemeenschap Casella ervaart men hoe werk en leven kunnen samengaan en hoe men het 'kloosterleven' als iets goeds kan beschouwen. Naast het leven bij de zusters, krijgen de niet-kloosterlingen ook de mogelijkheid zich meer te verdiepen in de spiritualiteit van Augustinus. Zo heb ik mij aangesloten bij de leesgroep van de Familia Augustiniana die elke derde vrijdag van de maand samenkomt in het huis van de augustijnen aan het Jacobskerkhof. Tijdens deze avonden zijn er een tiental

geïnteresseerden aanwezig. Na de broodmaaltijd wordt er aan de hand van de gelezen stukken uit de Belijdenissen gesproken over wat de tekst inhoudt en wat die met jou doet.

Ruim vier en half jaar heb ik gewerkt op een groot advocatenkantoor. Ondanks het feit dat ik veel van mijn werk als secretaresse hield, wilde ik - voor mezelf - totaal iets anders gaan doen. Dit idee is ontstaan omdat ik het gevoel had niet echt iets concreets te hebben bereikt. Bovendien werd de werkdruk steeds groter en de werksfeer onderling steeds minder leuk. Waar het namelijk om draait (zoals bij ieder commercieel bedrijf) is de hoge omzet. Als beloning voor de behaalde resultaten, krijg je een vette beloning: een goed salaris, een mooie auto etc. En al deze materiële waarden zijn voor de meeste mensen van enorm belang geworden. Want hoe meer je hebt, hoe meer aanzien ... De druk, die de zakenwereld op zijn jonge medewerkers legt, heeft voorspelbare gevolgen. En dat zag je duidelijk bij het bedrijf waar ik werkte: mensen werden overspannen. Maar wie raakte dat eigenlijk nog? Niemand...

Wat ik ook steeds meer om me heen zag, was dat mensen geen tijd meer hebben of nemen om stil te staan bij de dagelijkse dingen in het leven. Alles lijkt zo gewoon te worden. Dikwijls wordt men geleefd, terwijl leven eigenlijk niet zo gewoon is.

Toen ik in contact kwam met de zusters, merkte ik dat zij een goede combinatie proberen te vinden tussen werk en geestelijk leven. Daarom was ik heel blij te horen over het Casella-project, dat onder andere tot doel heeft een omgeving te creëren waarin jonge vrouwen leven en werk tijdelijk kunnen delen met de zusters.

Behalve dat ik me aangetrokken voelde tot deze groep, was ik natuurlijk ook nieuwsgierig wat het nu allemaal precies inhield 'leven in een leefgemeenschap'. Het raakte me, hoe de zusters zich vol toewijding inzetten voor degenen die hulp het hardst nodig hebben. Dat zij aandacht hebben voor de zwakste schakel in de samenleving. Zij zien de mens zoals die

is. Ieder mens heeft liefde en aandacht nodig. En - zo nodig - ook bevestiging van anderen, om er te bij te horen.

Uiteindelijk denk ik dat veel meer jonge mensen op zoek zijn naar de zin van het leven. Het leven in een leefgemeenschap zoals Casella, leert je het leven te waarderen. Als je geen goede sfeer van mensen om je heen hebt, dan kun je ook anderen niet helpen. Met elkaar ben je sterk en met elkaar kun je leven naar Gods beeld.

Sinds 12 oktober 2002 woon ik in Casella. En ik ben erg blij met de keuze die ik heb gemaakt. Toch is het leven in een leefgemeenschap en het werken met kinderen helemaal wat anders dan ik gewend was. Het is een enorme omschakeling geweest en het was best wennen.

Toch ben ik blij met de keuze die ik toen heb gemaakt. Mijn keuze wordt mede bevestigd als ik bij de kinderen ben. Nee, tot op de dag van vandaag ben ik blij dat ik geluisterd heb naar die innerlijke stem in mijzelf...

Lonneke-Maria Dijkshoorn

DE WERKHOFGEMEENSCHAP

Op Pinksteren werd door pater Bob Bodaar en 'onze' zusters: Maria-Clara, Theresia en Gabriël de devotiehoek ingewijd. Er bleek al geruime tijd behoefte te zijn aan een plekje waar men een kaarsje kon branden voor een dierbare en er even stil bij kon zijn. Er is vrij lang nagedacht over de plek en de uitvoering. Tenslotte is gekozen voor het oude slothek. Dit doet al lang geen dienst meer als zodanig maar had als tastbare herinnering een plaatsje gekregen aan de zijwand op het koor. Vroeger, toen het nog een functie had, was het dit hek dat dichtging achter de intredende zusters. Velen van hen herinneren zich nog het geluid van de sleutels die knarsend werden omgedraaid als het hek

achter hen dichtging...

De prachtige icoon, Maria met Kind, werd gemaakt door zr Anne Aquina, een huisgenote van de zusters in verzorgingshuis Beukenstein. De devotiehoek krijgt alom veel waardering, ook gasten van het bezinningscentrum en conferentieoord Samaya (de huidige eigenaar van de priorij) komen graag in de stille, sfeervolle kapel en branden hier regelmatig een kaarsje.

Een groeiend aantal WHG-ers toont belangstelling voor de activiteiten van de Familia Augustiniana. Dat bleek al uit de deelname aan de diverse bijeenkomsten van het afgelopen jaar. Op de bijeenkomst van 24 mei waren we ruim vertegenwoordigd. Ook bij het 40-jarig jubileum van de Boskapel gaven we acte de présence net

als op het recente Augustinusfeest. Het is fijn te merken hoe enthousiast iedereen is en hoe de open en gastvrije sfeer herkend en gewaardeerd wordt. Vooral het Augustinusfeest - de meesten van ons waren er voor de eerste keer - viel erg in de smaak: sjonge, die Augustijnen weten hoe je een feest moet vieren!

We zijn gewend dat in de zomer het kerkbezoek terugloopt, maar ondanks vakantie en hittegolf werden de vieringen deze zomer goed bezocht. En dat terwijl er geen koor was, soms zelfs geen pianist en een aantal keren ook geen voorganger. Deze laatste vieringen werden door WHG-ers zelf ingevuld en wel op een heel spirituele en betrokken wijze. Het is een groot goed dat dit kan, dat hiervoor ruimte is en dat er altijd mensen te vinden zijn die dit kunnen en willen. Wij zijn hier als WHG erg blij mee.

Op 31 augustus vierden wij Augustinusdag en de opening van het nieuwe seizoen. Joop Smit o.s.a. ging op zijn eigen, inspirerende wijze voor waarbij (uiteraard) Augustinus centraal stond.

Bij de koffie presenteerden de diverse werkgroepen hun plannen voor het komend seizoen. Een korte greep uit de gepresenteerde plannen waarin o.a. voorbereiding diensten, collectes voor projecten, sacred dance, eettafels, een oproep voor nieuwe koorleden, enz enz. maakte duidelijk: we hoeven ons niet te vervelen komend seizoen.

Hedy de Groot

PERSOONLIJKE BIJDRAGEN

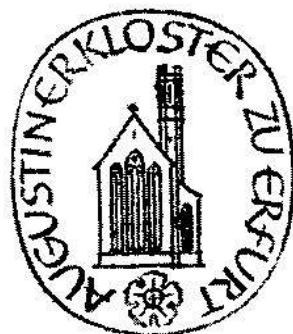
Augustinerklooster in Erfurt.

In 2000 op bezoek in Polen las ik in een boek over glas-in-lood ramen met afbeeldingen uit de Belijdenissen van Augustinus. Ze stammen nog uit de Middeleeuwen! Ik was (natuurlijk) nieuwsgierig en wilde ze zelf ook wel eens zien. Helaas was ik vergeten waar ze te zien waren. Gelukkig hielp Fred Verstappen me verder. In het boekje “Augustinus over

gemeenschap en vriendschap” Augustinusdag 1992 Leuven las ik in zijn artikel over de fresco’s in San Gimignano dat het om Erfurt ging. Dit jaar kreeg ik de kans om op bezoek, ofwel om op zoek te gaan, naar het klooster en de ramen. Erfurt ligt in voormalig Oost Duitsland en is via snelwegen inmiddels redelijk gemakkelijk te bereiken. Vanuit Nijmegen was het zo’n 5 uur rijden. Erfurt zelf is een stad met een redelijk beperkt centrum, wat je goed kunt belopen. Het voormalig augustijns klooster is inmiddels een priorij waar je ook kunt overnachten. (€38,= p.p.p.n.) Tijdens de Tweede Wereldoorlog is ook hier veel beschadigd door bombardementen. Er is inmiddels al weer veel gerestaureerd. De middeleeuwse ramen waren tijdens de oorlog opgeborgen en zijn daardoor ongeschonden gebleven. Regelmatig worden er dagelijks door de kerk en het klooster rondleidingen gegeven.

Augustinus bezoekt een zieke

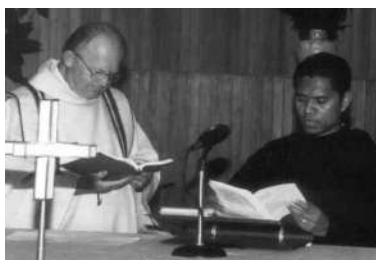
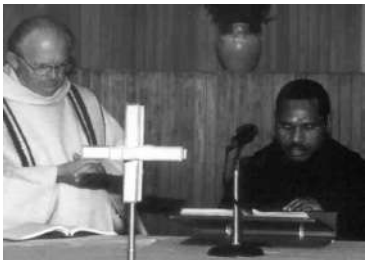
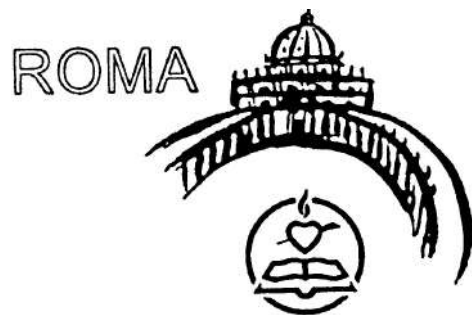
Nu heeft het Augustinerklooster grote bekendheid als de plaats waar Luther zijn kloosterjaren begonnen is. Misschien is de Lutherroos wel geïnspireerd op de glas-in-lood ramen uit de kloosterkerk. Het motief zagen we in ieder geval veelvuldig terug. Zo hier en daar voelden we ons toch echt genoodzaakt op St Augustinus te wijzen.

Het enthousiasme voor Luther was ter plaatse duidelijk groter dan dat voor Augustinus. Om de ‘augustijnse’ ramen goed te kunnen zien, moet je ‘s morgensvroeg (tegen 7 uur) in de kerk zijn. Omdat die op dat tijdstip niet voor publiek open was, is dat ons niet gelukt. We logeerden niet in het klooster. Het boek over de ramen hebben we (natuurlijk) ter plaatse gekocht. Sinds 1996 wonen in het klooster zusters uit de Communität Casteller Ring, een gemeenschap van vrouwen die sinds 1950 in de evangelischen Kirche in de geest van de Regel van de H. Benedictus leven. Ook indrukwekkend in Erfurt was de Domkerk waar de vele ‘waarom’ brieven lagen van medescholieren van omgekomen leerlingen en docenten van de zelfmoordaanslag door een leerling van de middelbare school. Het is nog steeds goed te zien dat Erfurt een welvarende stad was. In de Middeleeuwen waren er 3 grote kloosters. De mooie huizen aan de diverse gezellige pleinen maken een bezoek de moeite waard. Voor mijn wederhelft en mij lag het zwaartepunt van ons bezoek bij het Augustiner klooster. Meer informatie over het klooster kunt u vinden op de website van het klooster: www.augustinerklooster.de

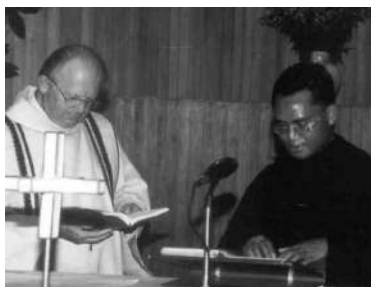
Bettineke van der Werf

Hernieuwing van de gelofte.

Bezoek uit Rome
vlnr Flory, Bernard en John

Ze komen uit Papoea, studeren in Rome, waren op bezoek in Nederland, en ze hernieuwden hun gelofte.

Op 14 augustus 2004 gebeurde dit in tegenwoordigheid van provinciaal Bob Bodaar o.s.a

Het was een indrukwekkende viering, gevolgd door een gezellig samenzijn.

Volgend jaar zijn John, Flory en Bernard voornemens hun eeuwige professie te doen..... Misschien zien we hen dan weer in Nederland?

Met Martijn Schrama

Met Bob Bodaar

Met Ingrid van Neer

Met Louis Mulder

Na de ontvangst in Mariënhage in volle aandacht voor de inleiders:
Martijn Schrama: Met Augustinus op weg,
Bob Bodaar: de toekomst van de orde
Louis Mulder: presentatie Mariënhage
Ingrid van Neer: Augustijns Instituut

DAARNA VIEREN EN ONTMOETEN

ONTMOETEN EN LEKKER ETEN.

Een impressie in beelden. Foto's Jan van Lierop.

FAMILIA EN ORDE

In de vergadering van het bestuur van Familia Augustiniana Nederland van 11 september 2003 zijn de volgende punten aan de orde geweest:

Samenstelling bestuur

- Annemiek Pacilly zal de FA Boskapel in het bestuur vertegenwoordigen. Zij vervangt Karel Peijnenborg die tijdelijk zitting genomen had. Voor alle duidelijkheid hierbij nog even de andere bestuursleden:

Gerard van Hoof (voorzitter) (Lindenholt),
Jan van Swam (Lindenholt),
Ingrid van Neer (Eindhoven)
Hedy de Groot (secretaris) Werkhofgemeenschap.

Organisatie en bestuur

- Aan de provinciaal p. Bob Bodaar is gevraagd of het provinciaal in Utrecht het secretariaatsadres van FANederland kan zijn. Pater Bob Bodaar staat daar positief tegenover maar details moeten verder nog intern besproken worden.

- Er is een eerste globale opzet gemaakt voor de structuur van Familia Augustiana Nederland waarbij voorop stond dat deze er

- (a) snel moest komen,
- (b) zo simpel mogelijk en
- (c) werkbaar moest zijn.

Te onderscheiden zijn 3 'partijen':

- het bestuur van de OSA,
- het bestuur van de Familia en
- de Familiagroepen.

Het gaat er allereerst om structuur aan te brengen in de informatie en communicatie; voorwaarden komen later.

- Dit betreft:
- formeel contact met de OSA
  - vergaderfrequentie bestuur FA
  - formeel terugcommuniceren naar de achterban

(FA-groepen)

Deze structuur zal beetje bij beetje verder uitgewerkt worden.

Verder zijn wij op zoek naar een goede, duidelijke en voor iedereen acceptabele naam. Als u suggesties heeft horen wij die graag.

Op Augustinusdag werd de nodige aandacht besteed aan het nieuwe door Rome uitgebrachte boekje "Augustijnse lekengemeenschappen". Martijn Schrama had hiervan een heldere samenvatting gemaakt. Dit boekje moet gezien worden als een voorlopige voorzet en is vooral bedoeld om er verder over na te denken en een discussie op gang te brengen. Wij hebben besloten zowel het boekje als de samenvatting in eigen kring te verspreiden.

Vorming:

Binnenkort verschijnt een handzaam boekje over het lezen van Augustinus in groepen (dus zonder cursusleider). In dit boekje staan teksten, bronnen, verwijzingen, tekstvragen plus veel achtergrondinformatie.

Verder blijft vorming steeds op de agenda terugkeren.

Financiën

- Op dit moment hebben wij nog geen beeld van de financiën die onze organisatie nodig heeft. Wij zullen om te beginnen de onkosten die wij maken noteren. Verdere financiële zaken zoals inkomsten/bijdragen komen in een later stadium aan de orde.

De volgende bestuursvergadering is op 6 november in Eindhoven.

De volgende **contactdag** is zoals afgesproken op **13 maart 2004** in Mariënhage in Eindhoven.

Hedy de Groot

TERUGKIJKEN

Internationale Jongerenbijeenkomst.

Slechte tijden

De mensen zeggen: de tijden zijn slecht
de tijden zijn zwaar.

Als wij goed leven zijn de tijden goed.

Want de tijd, dat zijn wij,
en wat wij zijn, dat is de tijd...

Waarom zijn wij somber
en klagen wij bij God?

Omdat de wereld slecht is, natuurlijk...

Maar wat is een slechte wereld?

Toch niet de hemel, of de aarde of het water?

Toch niet de vissen, of de vogels of de bomen?

Die zijn allemaal goed.

Maar als mensen slecht zijn maken zij de wereld slecht.

Preek 80,8. (PL 38,498).

Bij de sportvelden

Vlnr onderste rij: John, Daniëlle, Stefan, Ferdi, Jan, Flory
vlnr bovenste rij: Jonas, Jan Martijn, Wim Sleddens

Foto JvSwam

MAKING TIMES BETTER TOGETHER

Wat mij in Guadarrama, net als tijdens een paar andere Augustijnse jongerenontmoetingen, erg aansprak, was de sfeer van openheid die er hangt. Het is erg prettig om mensen van jouw leeftijd te ontmoeten waarmee je kunt praten over het geloof, en met name ook over de rol die het geloof speelt in je leven. Tekenend voor de sfeer die in Guadarrama hing zijn de gesprekjes die plaatsvonden binnen de taalgroep waarin ik zat, samen met mensen uit de Verenigde Staten, Engeland, Ierland, Slovenië, Polen, Australië en Spanje.

Het is erg mooi om te merken hoe de band in zo'n groep tijdens de week steeds sterker wordt. In het begin was het erg onwennig, en vielen er veel stiltes. Het is natuurlijk ook moeilijk om met totaal onbekende mensen te gaan praten over zaken als 'Hoe vergeef je anderen; hoe kan ik een licht zijn? In het begin kwamen we dan ook niet veel verder als rondjes met vragen zoals: 'Waarom ben jij hier? Wat vond je van het eten? Kon jij de vertalingen verstaan tijdens die bijeenkomst?' (meestal niet, dus). Toch kwam er langzaam, bijna ongemerkt, een verandering op gang in de gespreksonderwerpen. De doorbraak kwam eigenlijk toen we elkaar ontmoetten vlak na een

Avondbijeenkomst in de grote tent
vlnr Flory, Jan Martijn, Ferdi, Daniëlle, Wim Sleddens, Jonas,
Robert Prevost.
Foto JvSwam

urenlange (en bloedhete) bijeenkomst met getuigenissen van mensen, die allemaal een heel indrukwekkend verhaal te vertellen hadden over hun leven. De één was werkzaam in het door geweld geteisterde Colombia, de ander had in

Algerije met gevaar voor eigen leven gewerkt, de ander werkte in Madrid zelf voor de allerarmsten in de achterstandswijken, enzovoort. De vraag die wij in onze taalgroep moesten bespreken was nu of wij ook onze getuigenissen met elkaar wilden delen, en meteen viel er een diepe stilte. We keken elkaar wat teleurgesteld aan, want wij hadden niet zulke indrukwekkende verhalen te vertellen. Toen we dat echter eenmaal hadden uitgesproken, kwam er toch een heel goed gesprek op gang waaruit bleek dat iedereen wel een eigen verhaal had, en dat dit er bij heel veel mensen op neerkwam dat het geloof, en de wil om van daaruit te leven, je ertoe brengt je leven te veranderen. De één had een andere baan gezocht, de ander ging als vrijwilligster in India werken, weer een ander had besloten niet op vakantie te gaan maar naar een religieuze bijeenkomst, een ander had besloten priester te worden, of vrijwilliger voor een organisatie voor ontwikkelingshulp. Allemaal bleken we zo'n verhaal bij ons te dragen.

Tijdens de laatste bijeenkomst bespraken we de vraag of deze week ons leven nu had veranderd, en hoe we dachten wat we hier hadden meegemaakt, in ons dagelijkse leven een plaats te kunnen geven. Ook hierover hadden we eigenlijk een heel mooi gesprek, dat we helaas veel te vroeg moesten beëindigen. Het kwam er op neer dat eigenlijk niemand dacht dat zijn leven nu ineens een totaal andere wending zou nemen, maar dat tegelijkertijd iedereen zichzelf bewuster voelde van wat het betekende als christen te leven, en ervan overtuigd was dat alleen dat bewustzijn al tot veranderingen zou gaan leiden in de manier waarop wij ons leven zouden leiden. We waren het er over eens dat we ons zelfbewuster zouden gaan opstellen, minder snel toegeven aan wat anderen van je verwachten, maar tegelijkertijd wel meer open zouden staan voor wat anderen van je vragen. Wat ik heel bijzonder vond was dat iemand zich had voorgenomen voortaan elke dag een plan te maken van wat hij die dag zou willen verbeteren in zijn leven, en die dag daar ook naar te richten.

Het zijn dit soort gesprekjes die deze week heel bijzonder voor mij hebben gemaakt. Ik merkte ook bij heel veel mensen een soort opluchting, een gevoel van vrijheid, dat je eindelijk jezelf kon zijn.

Jonas van de Wiel

Afgelopen augustus zijn we met zes jongeren, drie Papoea's en Jan van Swam naar het Spaanse Guadarrama, vlakbij Madrid geweest. De Augustijnen hadden daar een internationale jongerenbijeenkomst georganiseerd. Het thema van deze bijeenkomst was "making better times together".

Vijf dagen lang hebben we vele jongeren uit vierentwintig verschillende landen(!) ontmoet, en met hen gepraat, gedeeld en geluisterd.

Zaterdagochtend hebben we als Nederlandse groep het ochtendgebed voorbereid. We hadden een openingslied met -tekst en een aantal acclamaties. We hebben psalm 42 gelezen samen met een tekst van Augustinus hierover en een aantal voorbeden. We sloten af met het lied "We are the World". Opvallend bij al deze ochtendgebeden was dat de West Europese landen 'nuchterder' zijn dan de Zuid Europese: de Zuid Europeanen zijn veel soepeler en bij ieder lied of gebed wordt wel een dansje uitgevoerd. Probeer dat maar eens met ons Nederlanders! Helaas waren het maar vijf dagen, maar het is een onvergetelijke ervaring geweest. We hebben met velen gesproken en een hoop goede inspiraties en contacten opgedaan. Ook de groep was erg gezellig. De Papoea's en wij voelden elkaar goed aan en vormden een hechte club. Ook binnen de groep waren er een hoop goede gesprekken. We konden het gelukkig goed met elkaar vinden. Over drie jaar komt er weer een internationale bijeenkomst. Ik zie er nu al naar uit!

Jan Martijn van der Werf

NIET WEG TE SLAAN

Stel je nou eens voor dat je op een ochtend wakker wordt en iets gaat doen waar je simpel weg helemaal niks vanaf weet, en niet weet wat je kunt verwachten. Hoe zou jij dan de dag in gaan? Nou ik was ontzettend nieuwsgierig, en was vol van avontuur. Er waren zo veel mensen dat ik wel mijn ogen uit kon kijken naar hoeveel verschillende landen, verschillende talen, en mensen er wel waren. Ik had geen besef van dagen of tijden of iets. Wat achteraf erg vervelend is want je kunt niet invullen op welke dag je wat hebt

gedaan. Nu, op den duur lukt het wel maar in het begin had ik toch even hulp nodig bij het plakken van mijn plakboek. Waarvan de dagen nog steeds niet kloppen. Al met al is het een heerlijke week geweest waarin ik veel heb meegemaakt en heb geleerd. Gelukkig zal ik het motto dat men had voor deze Augustijnen Jongeren Bijeenkomst zeker niet vergeten MAKING BETTER TIMES TOGETHER

Daniëlle Lodder

Op dinsdag was het helaas alweer tijd voor vertrek. Dat betekende dus afscheid nemen, adressen uitwisselen, beloftes doen die misschien niet altijd nagekomen zouden worden en vooral uitzien naar de toekomst. Want na de theorie komt nu de praktijk: wat betekent dit voor mij en voor mijn dagelijkse leven? Hoe kan ik, hoe klein ook, mijn steentje bijdragen aan het veranderen van de wereld? En hoe houd ik dit bijzondere gevoel vast, in ieder geval tot de volgende internationale jongerenbijeenkomst...

Stefan Hulbosch

9 September

Kijkend naar afbeeldingen van Augustinus, weten we zeker dat hij geen mijter of bisschopsring droeg (die kenden de bisschoppen nog niet) Geen baard had (zijn commentaar hierop in het werk van de monniken spreekt voor zich) en ook geen rijzige gestalte had. (Possidius)

Paul van Geest, foto JvLierop

Zoals Frits van der Meer ons Augustinus de zielzorger leerde kennen en Tars van Bavel ons Vriendschap als dragende gedachte in het leven en werk van Augustinus leert, zo is de dragende gedachte van Paul van Geest: Eerlijkheid.

Wanneer u in psalmen en liederen tot God bidt, moeten de woorden die u uitspreekt ook in uw hart leven.

Augustinus, Regel, hfst.2

De grondgedachte voor Augustinus is dat voor christenen het noodzakelijk is om *eerlijk* te zijn. Er moet overeenstemming in denken en handelen zijn.

Augustinus wil mensen gevoelig maken voor God.

Hij geeft aan dat je niet door je kennis, je kunde of je capaciteiten tot God komt, niet door te bidden, over God te praten of over hem te studeren, maar door je levenswijze. Met de juiste

In de pauze in gesprek. Foto J v Lierop

maat, met een goede levensorde, word je gevoelig voor de balans van de Schepping Word je gevoelig voor het mysterie van God. Dus voor God.

Hoe houd je jezelf op de goede golflengte?

De Bergrede reikt je zuiverheid voor je beweegredenen.

Bedenk dat de meeste 'oorlogen' zich in je binnenste afspelen.

Liefde van mens tot mens, van mens tot God, van God tot mens.....

Zelfs voor Augustinus duurde het 'even' voor hij deze weg zag.

Voor hem kwam eerst 'Tolle lege'.

Voor ons kwam een boeiende avond met Paul van Geest.

Bettineke van der Werf.

VERDER NIEUWS

Lezingen Boskapel najaar 2003:

Dinsdag 7 oktober: AUGUSTINUS en GNOSTIEK

Inleider: Prof. Dr. J. van Oort, hoogleraar Patristiek, in het bijzonder

gericht op Augustinus

Gnostiek heeft in bijzondere mate de levensloop en het denken van de kerkvader Augustinus bepaald. Van zijn 19e tot na zijn 29e levensjaar was hij een fervent aanhanger van de gnostiek van Mani. Als 'toehoorder' behoorde hij tot de wereldwijde kerk van de manicheeërs, die zich uiteindelijk vanuit het Zuiden van het huidige Irak uitgebreid heeft naar de Atlantische Oceaan in het Westen en de Stille Oceaan in het Oosten. Nieuwe ontdekkingen bevestigen nu wat Augustinus over deze gnostische Kerk te melden had. Ook laten deze nieuwe ontdekkingen zien, hoezeer de vraagstellingen van de gnostiek de theologie van Augustinus hebben gestempeld. En daarmee uiteindelijk -zowel negatief als positief- de westerse Kerk en zelfs onze westerse cultuur.

Tijd: 20.00 - 22.00 uur, Prijs: €5,=

Maandag 13 en 20 oktober: AUGUSTINUS EN HET GEBED

Inleider: Karel Pijnenborg

Augustinus ziet bidden als spreken tot God en spreken met God, waarin hij duidelijk de richting van de innerlijke samenspraak met God aangeeft. God zelf leert ons bidden; hier wordt in de Schrift veelvuldig melding over gemaakt.

De kerkvader gaat ervan uit dat je je kunt laten inspireren door hetgeen God ons biedt, maar dat het uiteindelijk onze eigen woorden zullen moeten worden. Hij zegt in een preek (over ps. 85 7,8): 'Je gebed is spreken met God. Wanneer je leest dan spreekt God tot jou. Wanneer je bidt, dan spreek jij tot God.' En iets verderop vervolgt hij: 'Je roept in, wat je bemint... Als je God inroept met de bedoeling dat geld tot je komt, dan maak je God tot een knecht voor jouw begeerten... Roep God in als God, Bemin God als God'.

Augustinus beschrijft de woorden van God als pijlen van liefde:

'Doorboord hebt Gij ons hart met de pijl van uw liefde'

Deze avonden laten we Augustinus weer zelf aan het woord en bezinnen we ons op Brief 130 aan Proba. NB. De preektekst wordt u op de eerste avond ter beschikking gesteld,

Tijd: 20.00 - 22.00 uur Prijs: € 8,= (voor twee avonden)

De juiste maat is niet alleen belangrijk voor wie samen musiceren. Augustinus ziet in de juiste maat vooral een sleutel voor welvaart en geluk in de stad, in de kerk en in huis.

Zaterdag, 25 oktober 2003 De beata vita 32 (De juiste maat)

Het Augustijns Instituut organiseert voor de vijfde keer een studie- en ontmoetingsdag rond Augustinus. De dag wordt aangeboden aan alle geïnteresseerden in Augustinus en in de augustijnse spiritualiteit, en aan allen die belangstelling hebben voor de werkzaamheden op het Augustijns Instituut. U bent van harte welkom!

De juiste maat is niet alleen belangrijk voor wie samen musiceren. Augustinus ziet in de juiste maat vooral een sleutel voor welvaart en geluk in de stad, in de kerk en in huis.

programma:

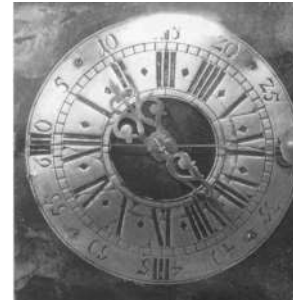
- 10.00 u   aankomst en ontvangst
- 10.30 u   opening, door Hans van Reisen (studiesecretaris van het Augustijns Instituut)
- 10.45 u   lezing door prof. dr. Paul van Geest (bijzonder hoogleraar augustijnse studies aan de Katholieke Theologische Universiteit te Utrecht "Niets te veel " (De beata vita 32).- Augustinus' over het goede leven
- 11.45 u   pauze
- 12.00 u   diabandvoorstelling door drs. Fred Verstappen o.s.a. (Augustijns Historisch Instituut Heverlee België rond de fresco's van Gozzoli (1465) over het leven van Augustinus in de augustijnenkerk te San Gimignano (IT)
- 13.00 u   eenvoudige lunch wordt u aangeboden
- 14.00 u   werkgroepen in parallelle sessies:
  - a. onder begeleiding van dr Vincent Hunink (Katholieke Universiteit Nijmegen) rond fragmenten uit Augustinus'Monnikenwerk.

b, onder begeleiding van drs. Piet van Veldhuizen (predikant te Rotterdam) rond fragmenten uit Augustinus' Regel voor de gemeenschap. (afhankelijk van het aantal deelnemers zal eventueel nog een extra werkgroep worden aangeboden)

- 15.15 u   thee
- 15.45 u   afronding door Hans van Reisen
- 16.00 u   sluiting

Schriftelijke aanmelding vóór 18 oktober a.s. bij: Augustijns Instituut, Augustijnendreef 15, 5611 CS Eindhoven, fax: 040 2453562; e-mail: hansvanreisen@augustijnsinstituut.nl en door overmaking van de deelnamekosten: € 12,- per persoon op postbanknummer 265392 t.n.v. Augustijns Instituut te UTRECHT o.v.v. ontmoetingsdag 2003) (gratis voor studenten, op vertoon van een collegekaart, en voor medewerkers verbonden aan het instituut)

Zaterdag 8 November 2003

Het Augustijns Historisch Instituut en de leden van de werkgroep Augustinusdag nodigen u van harte uit op zaterdag 8 november 2003 in Leuven voor de 18^e ontmoetings- en studiedag rond Augustinus. Het thema van dit jaar is: ***Dood en Verrijzenis bij Augustinus*** Het concept van deze jaarlijkse

Augustinusdag voor religieuzen en anderen

die belangstelling hebben voor de spiritualiteit van Augustinus en zijn invloed op latere tijden is gestoeld op de ervaringen uit het verleden maar werd recent bijgestuurd op basis van de reacties van deelnemers tijdens het voorgaande jaar.

Alle activiteiten vinden opnieuw plaats tussen de eeuwenoude muren van de K.U. Leuven voor Bernard Bruning, augustijn en Emmy Vermeulen, ursuline, ons met Augustinus zullen binnenleiden in het

mysterie van dood en verrijzenis.

De uniforme deelnameprijs van 25,00 EUR omvat alle kosten voor het bijwonen van de lezingen en presentaties, een uitgebreid middagmaal in één van de universitaire restaurants en een mapje met kopieën van het tekstmateriaal gebruikt door de sprekers.

Tijdens de pauzes zal u kunnen kennismaken met de nieuwste publicaties van het Augustijns Historisch Instituut in Heverlee.

- schrijf in vóór 20 oktober 2003

De lezingen van de Augustinusdag 2002 werden gebundeld in een handig boekje met een unieke verzameling preken van Augustinus die nog nooit eerder in het Nederlands vertaald werden.

Praktische informatie

- * Locatie: Aula van het Maria-Theresiacollege Sint-Michielsstraat 6
- * Parking: Domein Maria-Theresiacollege Sint-Michielsstraat 6
- * Uurregeling: Aanvang om 10.00u Einde omstreeks 16.00u
- * Contactpersoon: Bernard Bruning o.s.a tel: 0494 6808 84 België
Email: bernard.bruning@augustijnen.be

Voor alle vragen en inlichtingen:

Augustijns Historisch Instituut, Pakenstraat 65 B-3001 Heverlee

Tel: 016 40 44 40 Fax: 016 40 57 33 bibliotheek.heverlee@augustijnen.be

STUDIEDAGEN AUGUSTIJNS INSTITUUT EINDHOVEN:

- Studiedag op 11 maart 2004 in samenwerking met het Liturgisch Instituut in Tilburg rond het religieuze vasten (onder voorbehoud van goed te keuren begrotingen)
- Zesde ontmoetingsdag rond Augustinus op zaterdag 13 november 2004 i.v.m. 1650 geboortedag van Augustinus; waarschijnlijk rond Mt 25; sprekers nog te bepalen.

AUGUSTINER JUGEND TREFFEN

Het AJT zal van 20 - 23 mei 2004 in Germershausen plaats vinden.
Verdere informatie volgt nog.

Eric Luijten

VOOR DE INTERNET (BE)ZOEKERS:

<http://www.augustijnen.nl>

<http://www.aug.org>

<http://www.augustiniana.org> Aug. Instituut Heverlee

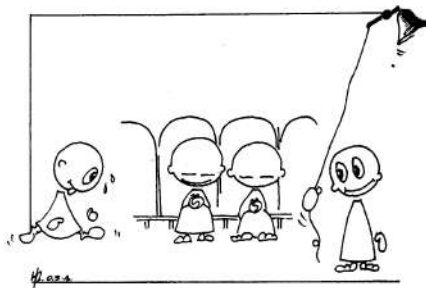
<http://www.augnet.org> Allerhande info over en rond Augustijnen

<http://www.augnet.org/Guadarrama> Foto's van Guadarrama door Father Michael Endicott

<http://guadarrama.vdwerf.tk>

Foto's en teksten van de bijeenkomst in Guadarrama door de Nederlandse Jongeren.

VIERINGEN:

Woensdag 19.30 u

Convent Nijmegen Boskapel

Donderdag 7.45 u

Morgengebed Lindenholt

AUGUSTIJNSE AGENDA:

7 oktober

Augustinus en Gnostiek

13 en 20 oktober

Augustinus en het gebed

25 oktober

Vijfde ontmoetingsdag rond Augustinus

8 november

Studiedag Leuven

11 maart

Studiedag AIE

13 maart

Contactdag Familia

20-23 mei

Augustiner Jugentreffen

13 november

Zesde Ontmoetingsdag AIE